

РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРА ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Перед тим, як приступити до викладення тексту дипломної роботи необхідно узгодити з науковим керівником її структуру. Пам'ятайте, що від правильної та логічної структури залежить ступень розкриття теми. А саме він є головним критерієм під час оцінювання роботи. Процедура уточнення структури може тривати протягом усього написання дипломної роботи.

Загальноприйнятою структурою дипломної роботи у вузах гуманітарного профілю є така:

- 1. Вступ, в якому обґрунтовується актуальність обраної теми, наводиться проблемна ситуація, формулюється гіпотеза, визначаються об'єкт і предмет дослідження, формулюються мета та завдання, розглядається ступінь дослідженості проблеми; зазначаються методи дослідження, визначається наукова новизна та практична значущість проведеного дослідження; обґрунтовується структура дипломної роботи;
- 2. Основна частина, що складається, як правило, з 2-3-х розділів з підрозділами, які розкривають зміст роботи. Це логічно послідовний, аргументований виклад опрацьованого матеріалу;
- 3. Висновки – стислий виклад основних положень та результатів роботи;
- 4. Список літератури, що подається у кінці роботи та включає назви опрацьованих і використаних джерел;
- 5. Додатки – таблиці, графіки, схеми, діаграми, малюнки, матеріали соціологічних досліджень, соціологічний інструментарій та ін.

Приклади варіантів структури дипломних робіт зі спеціальності “Соціальна робота” наведено у додатку К.

Вимоги до основних структурних елементів дипломної роботи

Вступ. Написання вступу є достатньо складною і відповідальною процедурою. Як вже зазначалося, у вступі обґрунтовується актуальність теми, що досліджується, її практична значущість, окреслюється проблемна ситуація, формулюється гіпотеза дослідження, визначаються об'єкт і предмет, мета і завдання дослідження, розглядаються методи, за допомогою яких воно проводилось, наводиться та обґрунтовується структура роботи.

Обов'язковою частиною вступу є огляд літератури з теми, що розкриває ступінь її дослідженості. Як правило, до огляду включають найбільш цінні, актуальні, ґрунтовні матеріали, загалом не більше 15 джерел. Аналізуючи обрані роботи доцільно згрупувати їх у певній послідовності. Наприклад, спочатку охарактеризувати роботи, що висвітлюють історію розвитку проблеми, потім ті, що розкривають теоретичні аспекти теми чи представляють описання існуючого досвіду роботи. Варто виділити роботи, що повністю присвячені темі, а потім ті, які розкривають її частково.

Запам'ятайте, в огляді не слід наводити повний бібліографічний опис розглядуваних публікацій, достатньо назвати автора й назву, а поруч у квадратних дужках проставити порядковий номер бібліографічного

запису цього видання у списку літератури. Закінчити огляд необхідно стислим висновком щодо ступеню розробленості теми і наголошенням на невисвітлених її аспектах.

Алгоритм написання вступу може бути наступним:

- обґрунтування актуальності теми, її практичної значущості;
- описання проблемної ситуації;
- висунення гіпотези дослідження;
- висвітлення ступеню розробленості теми (огляд джерел);
- визначення об'єкта та предмета дослідження;
- формулювання мети та завдань дослідження;
- зазначення методів, за допомогою яких здійснювалося дослідження;
- визначення наукової новизни та практичної значущості отриманих результатів;
- зазначення бази дослідження;
- відомості про апробацію, в разі, якщо така мала місце;
- відомості щодо структури роботи

У вступі, як було зазначено вище, також визначаються наукова новизна, та практичне значення проведеного дослідження. Щоб чітко усвідомити та сформулювати ці елементи вступу, скористайтеся словником, що міститься на с... даних рекомендацій.

Оскільки дипломна робота не дорівнюється дисертаційній, за яку присуджується науковий ступінь, вона не передбачає досягнення автором рівня наукової новизни своїх результатів. Разом з тим, деякі дипломні роботи можуть містити окремі нові наукові моменти чи навіть положення. Формулюючи наукову новизну своїх результатів, автор повинен показати відмінність одержаних результатів від відомих раніше.

Визначаючи практичну значущість результатів дипломної роботи, слід пам'ятати, що у дипломній роботі, що має теоретичне значення, необхідно подати відомості про наукове використання результатів досліджень, або рекомендації щодо їх використання, а у роботах, що мають прикладне значення, якою є переважна більшість робіт з дослідження соціальної сфери, - відомості про практичне застосування одержаних результатів, або рекомендації щодо їх використання. Відзначаючи практичну цінність одержаних результатів, необхідно подати інформацію щодо ступеня готовності їх до використання. Необхідно також дати короткі відомості щодо впровадження результатів досліджень із зазначенням назв установ та організацій, в яких здійснена реалізація.

Закінчується написання вступу характеристикою структури дипломної роботи із зазначенням основного змісту розділів та підрозділів. Якщо студент вирішив не торкатися деяких аспектів теми, він повинен оговорити це у вступі.

Основна частина. Дипломна робота містить, як правило, 2-3 розділи (глави), кожна з яких, у свою чергу, поділяється на 2-3 підрозділи (параграфи).

Перший розділ має загальнотеоретичний (історико-теоретичний) характер. В ньому викладається сутність проблеми, що досліджується, розглядаються та оцінюються різноманітні підходи щодо її розв'язання. Цей розділ пишеться на основі вивчення робіт вітчизняних та зарубіжних авторів, разом з тим, викладається та обґрунтовується власна позиція студента. Він гл по суті слугує теоретичним обґрунтуванням майбутніх розробок, тому що дозволяє обрати певну методологію та методику здійснення якісного і кількісного аналізу стану проблеми, що досліджується.

До неї, як правило, входять підрозділи, що розкривають теоретичні, історичні, організаційні, методичні, законодавчі аспекти явища, що вивчається.

Другий розділ має аналітичний характер. Він може містити характеристику конкретної установи, організації, діяльність якої стала об'єктом дослідження, описання методики, інструментарію дослідження, аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду, висвітлення сучасного стану об'єкту дослідження, характеристику проблемної ситуації, пояснення причини її виникнення. Для написання цього розділу використовують емпіричний матеріал, що було зібрано під час соціологічного дослідження.

Третій розділ дипломної роботи носить практичний характер і має містити пропозиції студента щодо усунення причини та розв'язання проблеми, що обумовила тему дипломної роботи, тобто тут мають бути обґрунтовані конкретні шляхи покращення стану об'єкта. Усі пропозиції та рекомендації повинні мати конкретний характер, бути самостійними і доведеними до стадії, що забезпечує їх практичне застосування. Вони можуть бути представлені у вигляді певної цільової програми, проекту, плану і т.ін.

Базою для розробки конкретних заходів та пропозицій, що містить ця частина дипломної роботи, є результати проведеного експерименту, а також опрацьований за літературними джерелами та узагальнений вітчизняний та зарубіжний досвід.

Висновки. Основним призначенням цієї структурної складової є підведення підсумків здійсненої роботи. В ній викладають основні наукові та практичні результати розв'язання проблеми дипломного дослідження. На початок коротко оцінюють стан питання, а далі поступово розкривають результати вирішення основних завдань.

У висновках має зазначатися не лише те позитивне, що вдалося виявити в результаті вивчення теми, а й ті недоліки та проблеми, що мають місце у соціальній сфері з обов'язковим наведенням конкретних рекомендацій щодо їх усунення та розв'язання. Такі рекомендації можуть мати суто самостійний характер, а також можуть відбивати думку провідних науковців, практиків, політиків, економістів та інших спеціалістів з обов'язковим посиланням на джерело, в якому вони містяться.

Список використаних джерел. Список літератури до дипломної роботи складається на основі робочої картотеки. Він відображує ступінь осягнення та глибину розкриття теми автором. Список літератури часто називають своєрідною "візитною карткою" автора роботи, адже саме за

його змістом можна говорити про рівень професіоналізму у підході до вирішення завдання. Це підтверджує той факт, що у багатьох рецензентів процедура ознайомлення з рецензованою роботою починається з прочитання вступу та аналізу списку літератури. Укладаючи список літератури необхідно дотримуватися основних вимог щодо його побудови.

Кожний бібліографічний запис починається з нового рядка та має порядковий номер. Бібліографічні записи можуть бути розташованими в алфавітному порядку авторів чи назв праць, спочатку видання українською мовою, потім – іноземними, хронологічному та відповідно до порядку появи посилань в тексті роботи. Бібліографічний запис здійснюється мовою оригіналу. Список може мати декілька розділів, якщо це обумовлено особливими вимогами до джерельної бази дослідження. Наприклад: 1.Офіційні матеріали (Конституція України, Закони України, Укази Президента України, Постанови Верховної Ради України та ін.); 2. Наукові видання; 3. Навчальні та методичні; 4.Довідкові видання; 5. Інші спеціальні видання, в тому числі електронні ресурси.

Додатки. Ця структурна складова не є обов'язковою. Вона готується за необхідністю, у тих випадках, коли дипломна робота містить багато ілюстративного, графічного, табличного та ін. матеріалів. Для того, щоб не перенавантажувати надмірно основну частину роботи, частку такого допоміжного матеріалу рекомендується виносити в додатки.